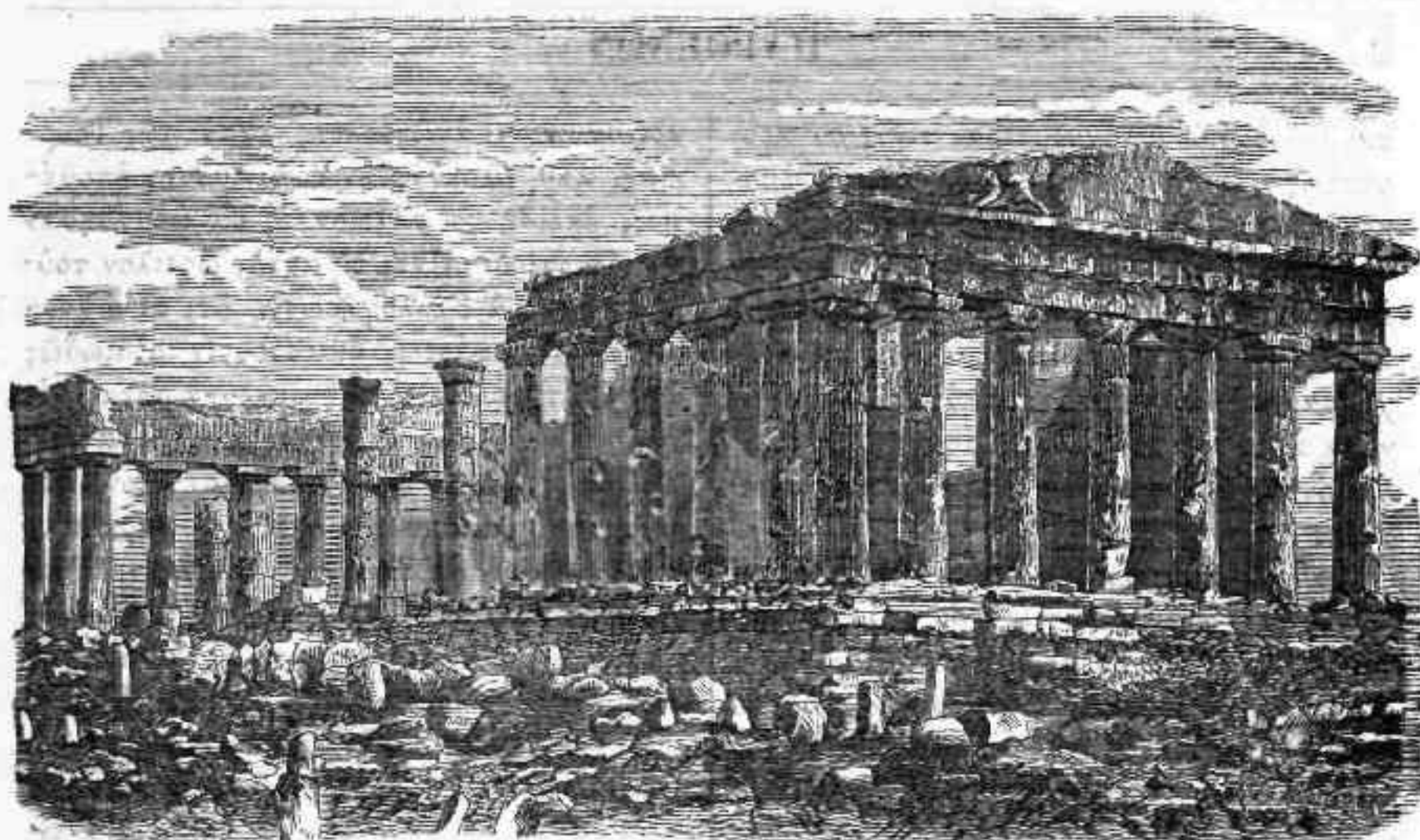

ΠΑΡΘΕΝΩΝ

ΕΤΟΣ Α΄.

Μάρτιος.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ Α΄.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

ΤΗΣ

ΥΛΙΚΗΣ ΠΡΟΟΔΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.¹

ΕΙΝΑΙ γενικώς παραδεδογμένον παρά τοῖς διπλωμάταις τοῖς ἔχουσι συμβουλευτικὴν φωνήν εἰς πᾶν ὃ, τι ἔχει σχέσιν πρὸς τὸν ἀνατολικὸν ζήτημα, ἐπειδὴ κατεῖχον

¹ Τὴν λίαν ἐνδιαφέρουσαν πραγματείαν ταύτην, συγγραφεῖσαν γαλλιστὶ ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τῶν δημοσίων ἔργων κ. Ε. Μανιτάκη, μεταφράσαντες δημοσιεύομεν σήμερον ἐν τῷ «Παρθενῶνι», βέβαιον ὅτι καὶ οἱ ἐντὸς καὶ οἱ ἐκτὸς Ἕλληνας θέλουσι λίαν εὖ χαριστηθῇ πληροφορούμενοι δι' αὐτῆς, ἂν καὶ συνοπτικῶς, ποία ἡ Ἑλλάς, ἡ πρὸ τριακονταετίας καὶ πόσα ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης μέχρι σήμερον ἐτελέσθησαν ἔργα ἀνατρέποντα ἄρδην τὰς μορφὰς τῶν μισελήνων ἀξιούντων ὅτι ἡ Ἑλλάς οὐδὲν βῆμα πρὸς τὴν πρόθετον ἐποίησατο.

Ἡ πραγματεία αὕτη, ἐδημοσιεύθη κατὰ πρῶτον διαρκούσης τῆς Κρητικῆς ἐπαναστάσεως τὸ 1866 ἔτος ὅτε λόγου γενομένου περὶ τῆς ἐνώσεως τῆς νήσου ταύτης μετὰ τῆς Ἑλλάδος οἱ ἔχθροι αὐτῆς καὶ τὰ πολυπληθῆ μισοθαρνητικὰ αὐτῶν ὄργανα γοερὰς ὕψωσαν

ἄλλοτε ἢ κατέχουσιν εἰς τὰ μέρη ταῦτα ἐπιστήμους θέσεις, ὅτι τὸ μικρὸν τῆς Ἑλλάδος βασιλείων ἐκ τῆς συστάσεώς του, ἐν ἔτει 1832—1833 οὐδεμίαν ἢ πάντῃ ἀσημάντους ἐποίησατο προόδους. Θεωροῦντες τὴν χώραν ταύτην ὡς καθιερωμένην τρόπον τινὰ τῷ Θεῷ τῆς αἰωνίου στασιμότητος, ὡς ἀνεπίδεκτον ἀναπτύξεως καὶ πολιτισμοῦ, ἤχθησαν πάντες εἰς τὸ πιστεῦφρονες κατὰ τῆς ιδέας ταύτης ἥτις ἄλλως ὡς ἐκ τῶν ὑστέρων ἀπεδείχθη ἀγυρτικῶς καὶ πρὸς ἄλλους ἀκαποῦς, τοὺς ὁποίους ἡ ἱστορία θέλει βεβαίως στηλιτεύσει, εἶχε ῥιφθῇ ἐν τῷ μέσῳ παρ' ἡγεμόνος, ὅστις τὴν ἱερὰν ἀρχὴν τῶν ἐθνικοτήτων ἐξεμετάλλευσεν πρὸς ἴδιόν του συμφέρον.

Ἐν τούτοις ἡ δημοσίευσίς τοῦ φυλλαδίου τούτου ἔσχε τὸ εὐάρεστον ἀποτέλεσμα, ὅπερ ἔμεινε, νὰ καταβάλῃ τὸ κυριώτερον ἐπιχείρημα τῶν ἐχθρῶν τῆς Ἑλλάδος ὅτι δηλαδὴ αὕτη δὲν εἶναι ἐπιδεκτικὴ πρόοδος. Οἱ φίλοι αὐτῆς ἐν Ἀγγλίᾳ, Γαλλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ προθύμως ἠετήησαν ἐξ αὐτοῦ πρὸς ὑπεράσπισίν της. Καὶ αὐτὸς ὁ «Χρόνος» κατεχώρισεν (χάρης εἰς τὴν ἐνέργειαν τῶν ἐν Λονδίῳ ὁμογενῶν) ἄρθρον δι' οὗ ἀπένειμεν αὐτῇ δικαιοσύνην.

Σ. τῆς Σ.

σαι ὅτι οἱ πόθοι ἰσχυροτέρας τινὸς συγκροτήσεως τῆς ἐθνικότητός της, δέον νὰ ἀποκρουσθῶσιν ὡς μὴ συζητήσεως ἄξιοι.

Αἱ προκαταλήψεις αὗται εἰσὶ τοσοῦτον ἐρριζωμέναι σήμερον εἰς τὰ πνεύματα, ὥς καὶ αὐτοὶ οἱ τῆς Ἑλλάδος φίλοι παραδέχονται τὰς κατηγορίας ταύτας ὡς γεγονότα ἀναμφήριστα, καίτοι ἀτυχῇ, καὶ περιορίζονται μόνον εἰς τὸ ἐλαττοῦν τὰς συνεπείας αὐτῶν.

Βαθέως πεπεισμένος ὅτι ἡ Ἑλλὰς εἶναι θυμὰ τῆς περιφρονήσεως δι' ἧς, ἐκ τοῦ 1854, εἶναι τοῦ συρμοῦ νὰ καταβρύνωσιν αὐτήν, ἐσκέφθην ὅτι, διὰ τοὺς κατωτέρω ὑποδειχθησομένους λόγους, καθήκον εἶχον, εἰδικώτερον παρ' ὅ,τι ἄλλο τι πρόσωπον, ν' ἀποκρούσω τοὺς ἀπισχυρισμοὺς τούτους, τοὺς ἐσφαλμένους καὶ ἀδίκους.

Ὁ κ. Λαμαρτίνος, κατὰ τινὰ ἀξιωματικόν περὶστασιν, διεκήρυξε καὶ κατέδειξεν, ἐκ τοῦ ἐξώστου τοῦ Δημαρχείου τῶν Παρισίων, εἰς τὸν συνηθροισμένον ἐπὶ τὸ αὐτὸ λαὸν καὶ ζητοῦντα τὸν σχηματισμὸν ἰδικιτέρου ἐπὶ τῆς προόδου ὑπουργείου, ὅτι τοιοῦτον ὑπουργεῖον ὑπῆρχεν ἤδη τὸ πῶν δημοσίων ἔργων. Ἄρα, ἐὰν ᾖναι ἀληθές, κατὰ τὴν διαβεβαίωσιν τοῦ κ. Λαμαρτίνου, ὅτι πρόοδος καὶ δημόσια ἔργα εἰσὶ συνώνυμα, θέλει ἴσως ἐπιτραπῇ εἰς τὸν διευθύνοντα, ἀπὸ τοῦ 1845, τὸ τμήμα τῶν δημοσίων ἔργων ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν Ἑσωτερικῶν τῆς Ἑλλάδος ἵνα εἴπῃ τινὰ ἐπὶ τῆς γενομένης προόδου.

Ἡ κατὰ προτίμησιν ἐπιρριπτομένη μομφὴ κατὰ πρόσωπον τῶν διαδεχθεισῶν ἀλλήλας διοικήσεων ἐν Ἑλλάδι, εἶναι ἡ παντελὴς ἑλλειψὶς ὁδῶν. Οἱ ἀρεσκόμενοι νὰ δυσφημῶσι τὴν δυστυχῇ τούτῃν χώραν, καὶ κύριος γινώσκει ἡλίκοις ἐστὶν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ, δράττονται τοῦ ἐπιχειρήματος τούτου ὅπως καταβιδάσωσι τὴν Ἑλλάδα εἰς μοῖραν ἴσην πρὸς τὴν προσφιλεῖ αὐτῶν Τουρκίαν, ἡναγκασμένοι ὄντες νὰ ὁμολογήσωσι δι' ἰδίου αὐτῶν κινδύνου, ὅτι ἡ Τουρκία ὑπὸ τὴν ἐποψὶν ταύτην, οὐδὲν ἔχει νὰ καταμεμφθῇ τῆς Ἑλλάδος. Φρονῶ ὅτι ἡ μομφὴ αὕτη κίναι ἀβάσιμος καὶ ἡ ἐξομοίωσις ὀλίγον διαίσα, ἐπειδὴ ἡ Ἑλλὰς ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ μέ-

χρι θανάτου ἀγῶνός τῆς κατὰ τῆς Τουρκίας, καθ' ὁλοκληρίαν ἡττημένη, ἐπομένως, ἐπειδὴ τὸ σημεῖον ἐξ οὗ ὠρμήθησαν ἀμφοτέραι δὲν εἶναι τὸ αὐτὸ, ὥφειλον τοῦλάχιστον νὰ ὁμολογήσωσιν ὅτι αἱ διανυθεῖσαι ἀποστάσεις διαφέρουσιν οὐσιωδῶς ἀπ' ἀλλήλων καὶ ὅτι ἡ ὑπεροχὴ ἀνήκει εἰς τὴν χρεωστούσαν νὰ διατρέξῃ πλείονα δρόμον ὅπως φθάσῃ εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον. Δὲν πρόκειται λοιπὸν ἀκριβῶς νὰ παραβάλλῃ τις τὴν Ἑλλάδα πρὸς τὴν Τουρκίαν, ἀλλὰ νὰ γνωρίσῃ ὁποῖα ἦν ἡ πρώτη τὴν ἐπαύριον τῆς βιαίας ἀποχωρίσεώς της ἐκ τῆς δευτέρας, ὁποῖα κατέστη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης, ἐὰν ὠφελήθη ἢ ἀπώλεσεν ἐν τῷ χωρισμῷ τούτῳ, ἐὰν ὑπὸ τὴν ἐποψὶν τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς καταναλώσεως ἀπελείφθῃ ἐκτὸς τῆς προβαίνουσας ἠθικῆς καὶ ὕλικῆς βελτιώσεως ἣτις ἐπισπᾶται τοὺς ἄλλους τῆς Εὐρώπης λαοὺς, ἐὰν μὴ κατέβαλε τὸ ἐπιβάλλον αὐτῇ εἰς τὴν δημιουργίαν τοῦ ἐπιχωρίου πλούτου τῆς ἡπείρου ἧς ἀποτελεῖ μέρος, συνελόντι εἰπεῖν, ἐὰν οἱ διπλωμάται βασιζόμενοι ἐπὶ πραγμάτων καταμεμφόμενοι τῆς ἀκίνησίαν της ἐν τῇ ὁδῷ τῆς προόδου.

Ἡ Ἑλλὰς, μετὰ τὸ τέλος τοῦ πολέμου τῆς ἀνεξαρτησίας, ἦν κατὰ γράμμα σωρὸς ἐρειπίων. Αἱ μόναι πόλεις αἱ ἐκφυγοῦσαι κατὰ μέρος τὰς καταστροφὰς ταύτας ὑπῆρχαν τὸ Ναύπλιον, ἡ Πύλος, ἡ Μεθώνη καὶ ἡ Κορώνη, ἐν τῇ Πελοποννήσῳ. Ἡ Χαλκὶς καὶ ἡ Κάρυστος, ἐν τῇ Εὐβοίᾳ. Ἡ Λαμία, ἡ Βόνιτσα καὶ ἡ Ναύπακτος, ἐν τῇ Στερεῇ Ἑλλάδι. Πᾶσαι αἱ ἄλλαι πόλεις, οἷον Τρίπολις, Ἄργος, Κόρινθος, Ἀνδρίτσαινα, Κυπαρισσία, Νησί, Καλάμαϊ, Μισθράς, Γύθειον, ἐν τῇ Πελοποννήσῳ· Μεσολόγγιον, Καρδασαράς, Καρπενήσιον, Ἀγρίνιον, Ἀμφισσα, Γαλαξείδιον, Ἀταλάντη, Λεβάδεια, Θήβαι, Μέγαρα, Ἀθῆναι, ἐν τῇ Στερεῇ Ἑλλάδι, καὶ Ξηροχώριον, ἐν Εὐβοίᾳ, εἶχον λεηλατηθῇ, πυρποληθῇ καὶ καταστραφῇ διὰ τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ σιδήρου ὑπὸ τῶν στραταρχῶν τῆς Πύλης καὶ κυρίως ὑπὸ τοῦ Ἰβραήμ πασᾶ ὅστις, μήπω ἀρκοῦμενος ἐν ταῖς ἄθλοις του, ἀξίους Γαγγισχάνου τινός, δύο μῆνας πρὸ τῆς ἐξώσεώς του ἐκ τῆς Πελοποννήσου ὑπὸ τοῦ Γαλλικοῦ στρατοῦ,

ἐπεχείρησε καὶ ἐπραγματοποίησε τὴν καταστροφὴν τῶν δένδρων, ἥτοι ἐλαιῶν, συκῶν, λεμονεῶν καὶ πορτοκαλεῶν, ἅπερ ἦσαν ὁ μόνος πλοῦτος τοῦ τόπου.

Ἐκτοτε οὐχὶ μόνον πᾶσαι αἱ πόλεις αὐτὰ ἀνηγέρθησαν καὶ ὁλοσχερῶς ἀνεκαινίσθησαν ἐπὶ τῇ βάσει διαγραμμάτων εὐθυγραμμίας, συνταχθέντων καὶ ἐγκριθέντων παρὰ τῆς κεντρικῆς ἀρχῆς, ἀλλὰ καὶ νέαι πόλεις ἐκτίσθησαν εἰς τὰ ἐξῆς μέρη·

1^{ον}) Ἐν Πάτραις, ἐνθα οὐχὶ μόνον ἡ ἄνω πόλις ἀνεσκευάσθη καθ' ὁλοκληρίαν, ἀλλὰ καὶ ἑτέρα πόλις, πολὺ πλεον εὐρύχωρος, ἔσχε τὴν καταβολὴν παρὰ τὴν θάλασσαν ἐπὶ τοποθεσίας καταστάσεως ὑγιεινῆς· ὥστε ἐν τῷ χώρῳ τῆς τουρκικῆς πόλεως συγκειμένης ὑπὸ οἰκιῶν πλινθίνων, διακεχωρισμένων ὑπὸ ἀγυιῶν στενῶν καὶ σκολιῶν, ὑψοῦται εὐρύχωρος πόλις ἥς αἱ πλατεῖαι καὶ ὁρθῶς τετμημέναι ὁδοὶ εἰσὶ κρασπεδωμέναι ἐξ οἰκιῶν οὐχὶ ἀναξίων τῶν τῆς Ἰταλίας.

2^{ον}) Ἐπὶ τοῦ ὁροθεσίου τῆς ἀρχαίας Σπάρτης, ἀνευρεθέντος ὑπὸ τοῦ Σατωβριάνδου, ἀνηγέρθη ἀνεπαισθήτως ἑτέρα νέα Σπάρτη, μετ' οἰκιῶν κατ' εὐθυγραμμίαν ἐγνηγερμένων, καταστᾶσα ἡ ἑδρα τοῦ νομοῦ, ὡς καὶ τοῦ πρωτοδικείου τῆς περιφερείας, τῆς ἐπισκοπῆς καὶ τῶν ἄλλων νομαρχιακῶν ἀρχῶν τῆς Λακωνίας.

3^{ον}) Ἐν τῷ χώρῳ τῆς ἀρχαίας Μεγαλουπόλεως, ἐκτίσθη καὶ συνωκίσθη ἑτέρα νέα πόλις, λαβοῦσα τὸ ὄνομα τῆς προκάτοχου αὐτῆς καὶ τανῦν οὖσα μητρόπολις τῆς ἐπαρχίας.

4^{ον}) Παρὰ τὴν θάλασσαν, μεταξὺ Καλαμῶν καὶ Κορώνης, εἰς τὸ μέρος ὅπου ἀπεβιδάσθη, ἐν ἔτει 1828 ὁ ἀπελευθερωτῆς τῆς Γαλλίας στρατὸς, ὑψοῦται ἐπίσης ἑτέρα νέα πόλις, φέρουσα τὸ ἱστορικὸν ὄνομα Πεταλίδι, ἥτις θέλει ἀναμνησθεῖν τοὺς Ἕλληνας πᾶν ὅ,τι ὀρεῖσιν εἰς τὸ μέγα τοῦτο καὶ γενναῖον ἔθνος, καὶ τῆς ὁποίας τὸ ὄνομα ἔσεται αὐτοῖς συνώνυμον εὐεργεσίας καὶ αἰωνίου εὐγνωμοσύνης.

5^{ον}) Ἐν Πειραιεῖ, ὁ περιηγητὴς ὁ ἀποβιβάζόμενος ἐπὶ τῶν ὠραίων κρηπιδίων του, δυσκόλως δύναται νὰ κατανοήσῃ ὅτι ἐξ ὧσιν ὁ ὀφθαλμὸς του περιλαμβάνει κύκλῳ αὐτοῦ, οὐδὲν ὑπῆρχεν ἐν ἔτει 1835, οὔτε

πόλις, οὔτε πληθυσμὸς, οὔτε ἐμπόριον, οὔτε βιομηχανία, οὔτε ναυτιλία, καὶ ὅτι πρὸ τῆς χρονολογίας ταύτης οὐδὲν ἄλλο ἔδλεπέ τις ἢ τὸν ὑπὸ τῆς φύσεως δεδομένον λιμένα κεχωσμένον κατὰ τὸ ἥμισυ, ἀθλίαν τινὰ ἀποβάθραν ἐξ ἐπερριμμένων λίθων καὶ τὸ κατερριμμένον καφρνεῖον τοῦ γέροντος πατρὸς Τζελέπη.

6^{ον}) Ἐν Σύρῳ, κύκλῳ τοῦ φερωνύμου λιμένος τῆς καίται γραφικῶς, ἐν εἶδει ἀμφιθεάτρου, ἡ πρωτεύουσα τοῦ διαμετακομιστικοῦ ἐμπορίου τῆς Ἑλλάδος, ἥς ἡ σπουδαιότης, ὁσημέραι ἐπαύξουσα, δὲν διαφεύγει βεβαίως τὴν γνώσιν τῶν ἐπισκεπτομένων αὐτὴν, χάρις εἰς τὰ πολυάριθμα σκάφη, ἀγγλικά, γαλλικά, αὐστριακά, ἰταλικά, ῥωσικά κλπ. Οἱ περιηγηταὶ οὗτοι ἠθέλον βεβαίως καταπλαγῆ, εἰάν ἐλάμβανον τὸν κόπον νὰ ἐξετάσωσι τὴν ἱστορίαν τῆς ἑλληνικῆς ταύτης Ἑρμοπόλεως, νὰ μάθωσιν ὅτι καὶ ἡ πόλις αὕτη εἶναι δημιουργημα τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ ὅτι πρὸ τῆς ἀξιωματικότητος ταύτης ἐποχῆς οὐδὲν ἕτερον ὑπῆρχεν ἐκεῖ ἢ ἔρημός τις πλαταμῶν, τὸ μικρὸν παρεκκλήσιον τὸ ἀφιερωμένον εἰς τὸν Ἅγιον Νικόλαον, προστάτην τῶν ναυτιλλομένων καὶ καίμενον ἐπὶ τῆς νησίδος εἰς ἣν μετέδωκε τὸ ὄνομά του, καὶ ὅτι ἡ ἀνιωμένη ὄρασις οὐδαμῶθι περισπᾶτο ἢ τρεπομένη ἐπὶ τὴν ἀκρόρειαν τοῦ ὄρους, τοῦ μᾶλλον προσεγγίζοντος, ἐφ' οὗ, ὡς ἐπὶ πεταύρου, ἐπικάθηται ἡ Σύρα τοῦ μεσαιῶνος, ἡ σκολιόδρομος Σύρα, ἡ ἀνώμαλος, ἡ ζοφώδης, ἡ ἀπομεμονωμένη, ἀχθομένη καὶ καταδικασμένη ἵνα βλέπῃ πρὸ τῶν ποδῶν τῆς ἀναπτυσσομένης τὴν κίνησιν τῆς ναυτιλίας, τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας.

7^{ον}) Πρὸς ἄρκτον ἀναπλέοντα, ἐν τῇ μεσημβρινῇ ἄκρᾳ τῆς Εὐβοίας καὶ ἐν τῷ βάθει κόλπου τινὸς, τὰ ἱστιοφόρα πλοῖα, ἱστάμενα ὑπὸ τῶν σφοδρῶν ἀπαρκτίων ἀνέμων τῶν ἐπικρατούντων εἰς τὰ πελάγη ταῦτα, εὐρίσκουσι ταχέως καταφύγιον καὶ πάντα τὰ μέσα τοῦ ἐπισιτισμοῦ ἐν τῷ κατασκευαζομένῳ λιμένι νεοκτίστου πόλεως, καλουμένης Ὁθωνοπόλεως.

8^{ον}) Τῆς κωμοπόλεως Μιντζέλας κειμένης ἐπὶ τῆς χερσονήσου τῆς Θεσσαλομαγνησίας λεηλατηθείσης καὶ ἐμπρηθείσης

ὑπὸ τῶν Τούρκων, διαρκούντος τοῦ ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας πολέμου, οἱ κάτοικοι αὐτῆς, διασπαρέντες εἰς τὰς σποράδας, ἤλθον μετὰ προγηθείσαν συνεννόησιν, ἐν ἔτει 1836, ἵνα συστήσωσιν ἀποικίαν ἐπὶ τῆς βορειοανατολικῆς ἐσχατιᾶς τοῦ βασιλείου, κατέναντι τῆς ἀρχαίας αὐτῶν πατρίδος, πρὸς τὴν εἰσόδον τοῦ κόλπου τοῦ Βώλου. Ἡ ὠραία μικρὰ πόλις τῶν, ἀνακεκλιμένη κομψοπρεπῶς ἐπὶ τῆς θαλάσσης, εἰς τοὺς πόδας τῆς ἐσχάτης διακλαδώσεως τῆς Ὀθρυος, ἐκλήθη πρότερον Ἀμαλιάπολις, ἐκ τοῦ ὀνόματος τῆς βασιλίσσης Ἀμαλίας· τανῦν φέρει τὸ ὄνομα Πελαγία, τοσοῦτον ἡδυπρόφερτον, μᾶλλον δὲ κλασσικόν.

9^{ον}) Τὰ γαληνιαῖα πάντοτε κύματα τοῦ λιμένος τῆς νήσου Μήλου, μιᾶς ἐκ τῶν μεγαλύτερων καὶ ὠραιότερων τοῦ ἀρχιπελάγους, εἶδον παρομοίως τὴν γέννησιν νέας τινὸς πόλεως, τὴν τοῦ Ἀδάμαντος, ὅστις ἦν ἀποικία τῶν Σφακιωτῶν, κατοίκων τῶν Λευκῶν ὄρεων τῆς νήσου Κρήτης.

10^{ον}) Τῆς πόλεως Κορίνθου, ἀνακτισθείσης ἀπὸ τοῦ χρόνου τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας πολέμου, ἐπὶ τῇ βάσει διαγράμματος συνταχθέντος ἐν ἔτει 1829 παρὰ τοῦ κ. Πεῦτιέ, λοχαγοῦ τότε τοῦ σώματος τῶν μηχανικῶν γεωγράφων, καὶ καταστραφείσης ἐκ τοῦ σεισμοῦ τοῦ 1858, ἑτέρα Νέα Κορίνθος ἀνηγέρθη ὑπὸ τὴν πρώτην καὶ παρὰ τὰς ὄχθας τῆς θαλάσσης, μικρὸν πρὸς ἀνατολὰς τοῦ ἀρχαίου λιμένος Λεχέου.

Ἐξάγεται ὅθεν ἐκ τῶν προηγουμένων ὅτι οἱ Ἕλληνες ἀνακτησάμενοι ἐπὶ τῶν Τούρκων τῇ βοήθειᾳ τῶν εὐεργετῶν δυνάμεων, μικρὸν μέρος τῆς κληρονομίας αὐτῶν, εἰς σωρὸν ἐραιπίων καθεστηκὸς, ἀνέκτισαν ἐν διαστήματι ἐνὸς τριτημορίου τοῦ αἰῶνος, 28 ἀρχαίας πόλεις καὶ ὠκοδομήσαντο 40 νέας πόλεις. Ἐν ταῖς πρώταις συγκαταλέγεται ἡ πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου, ἥτις, αὐτὴ μόνη περιέχει πλείονας τῶν 5,000 οἰκιῶν. Ἀς ἀναγνώσῃ τις, εἰς τὸ δρομολόγιον τοῦ Σατωβριάνδου, τὴν περιγραφὴν τῶν τουρκικῶν Ἀθηνῶν, τοῦ σκελετοῦ ἐκείνου πόλεως ἔχοντος ἀγυιάς ἐλικοειδεῖς, στενάς καὶ ἐκ προβλήτων λίθων ἐστρωμένας, ὧν ἡ θλίβερά θέραι ἀπεικονίζετο ὑπὸ τῶν πελαργῶν τῶν ποιοῦμένων τὰς

καλίας αὐτῶν ἐπὶ τῆς στέγης τῶν ἀμόρφων οἰκιῶν, καὶ ἃς παραβάλλῃ αὐτὰς πρὸς τὰς σημερινὰς Ἀθήνας, τὰς εὐρυόδους καὶ ὀρθῶς ῥυμοτομημένας, τὰς ἐξωραϊσμένας δι' ὠραίων οἰκοδομῶν κατεσκευασμένων ἰταλικῶ τῷ τρόπῳ καὶ τὴν χάριν, ὧν ἡ ἀρχαιοτέρα χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1834, καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὁποίων διακρίναι τις πολυάριθμα δημόσια καθιδρύματα. Ἀς παραβάλλῃ ἐν τῇ φαντασίᾳ τοῦ τὸν στάσιμον καὶ στυγνὸν πληθυσμὸν τῶν πρώτων, πρὸς τὸν δεκαπλασιασθέντα πληθυσμὸν τῶν δευτέρων, ὅστις, ἐκ τοῦ τρόπου τοῦ ἐνδύεσθαι, τοῦ ζῆν καὶ τοῦ σκέπτεσθαι οὕτω καλῶς ἐξωμοιώθη πρὸς τὴν μεγάλην οἰογένειαν τῶν πεπολιτισμένων λαῶν τῆς Εὐρώπης, καὶ ἃς ἀντισχυρισθῇ ἔπειτα ὅτι ἡ Ἑλλὰς οὐδὲν ὠφελήθη ἐκ τοῦ ἀπὸ τῆς Τουρκίας χωρισμοῦ της. Προσθετέον εἰς τὰς ἀνακτισθείσας καὶ οἰκοδομηθείσας πόλεις τὰς κώμας καὶ τὰ χωρία τὰ ὅποια, ἐξαιρουμένων ἐκείνων τοῦ Μάγνητος, τῆς Εὐβοίας, τῶν Σποράδων καὶ τῶν Κυκλάδων, εἶχον πυρποληθῇ ἢ καταστραφῇ καὶ ἅπερ ἀνεκτίσθησαν καὶ ἐξωραίσθησαν. Πολλὰ κώμαι οἷον τὰ Φιλιατρά, οἱ Γαργαλιανοί, ἡ Ἀγουλινίτσα, τὰ Λεχαινά, ἡ Διμητσάνα, ἡ Στεμνίτσα, τὰ Λαγκάδια, τὸ Λεωνίδιον, ὁ Πόρος, ἡ Ἐρμιόνη, ἡ Κύμη, ὁ Ἀστακὸς, τὸ Λαδὶ, ἡ Ράχοβα, ἡ Στυλὶς, χάρις εἰς τὰς ἐπιτοπίους ἐνεργείας ἀνυψώθησαν εἰς τὴν τάξιν τῶν μικρῶν πόλεων. Αὐταὶ αἱ νεόκτιστοι πόλεις αἱ μηδέποτε καταστραφείσαι ἐπεσκευάσθησαν καὶ ἐμεγαλύνθησαν ἐπὶ τῇ βάσει διαγραμμάτων, οὕτως ὥστε οἱ Τούρκοι οἵτινες κατεῖχον αὐτὰς πλὴν τοῦ Νκυπλίου μέχρι τοῦ 1830, δυσκόλως ἤθελον τὰς ἀναγνώρισι.

Λαμβάνων τις ὡς βάσιν τὸν σημερινὸν πληθυσμὸν τῶν νεοκτιστῶν 33 πόλεων τὸν ἀνερχόμενον εἰς κατοίκους. . . . 495,000 τὸν πληθυσμὸν τῶν 9 πόλεων τῶν μὴ καταστραφεισῶν, ἀλλ' ἀνοικοδομηθεῖσων ὡς ἐκ τῆς φθορᾶς τῶν οἰκιῶν αὐτῶν, ἀνερχόμενον εἰς κατοίκους. . . . 31,000 καὶ τέλος τὸν πληθυσμὸν τῶν πρὸς μεταφορὰν 226,000

ἐκ μεταφορᾶς	226,000
κωμῶν τῶν μεταποιηθεισῶν εἰς μικρὰς πόλεις, ἀνερχόμενον εἰς κατοίκους	61,000
τὸ ὅλον	287,000

καὶ ὑπολογίζων 8 κατοίκους ἀνὰ πᾶσαν οἰκίαν, εὐρίσκει ὅτι αἱ ἀνακτιθεῖσαι πόλεις, ἀπὸ τοῦ 1833, περιέχουν 36,000 οἰκίας περίπου, αἱ ὁποῖαι, ἐκτιμώμεναι κατὰ μέσον ὅρον πρὸς 7,000 δραχμῶν ἑκάστη, ἀποφέρουσι κεφάλαιον ἐκ 252 ἑκατομμυρίων.

Προστιθέμενος εἰς ταῦτα τὸ δαπανηθὲν ποσὸν διὰ τὴν ἐπισκευὴν ἢ τὴν ἀνοικοδόμησιν τῶν οἰκιῶν 1600 χωρίων περίπου πυρποληθέντων ἢ καταστραφέντων, καταλήγει εἰς τὸν ἀριθμὸν 300 ἑκατομμυρίων.

Εἰάν τις τώρα βούλεται ἵνα μάθῃ τίνι τρόπῳ οἱ Ἕλληνες, ὥς ἐκ τοῦ πολέμου περιελθόντες εἰς τὴν κατάστασιν τοῦ 1833,

ἐπύρκεσαν εἰς τὰς ὑπερόγκους δαπάνας τῆς οἰκίσσεως, ἀπαντῶμεν ὅτι τὸ θαῦμα τοῦτο κατέρθωσαν δι' ἐπιμόνου ἐργασίας κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. Διὰ τῆς καλλιεργείας τῆς γῆς καὶ τῆς ἐπὶ τῶν πλοίων αὐτῶν μεταφορᾶς, καθάπερ καὶ πρὸ τοῦ πολέμου, τῶν σίτων τῆς Τουρκίας καὶ κυρίως τῆς Ρωσίας καὶ τῶν Παραδουναβίων Ἡγεμονειῶν εἰς Ἰταλίαν, Γαλλίαν καὶ Ἀγγλίαν, συνέρρευσαν πρὸς αὐτοὺς τὰ ἀναγκαῖα χρήματα πρὸς τὴν ὕλικὴν ἀναγέννησιν τοῦ ἐθνικοῦ τούτου πυρῆνος ἐπινεμηθέντος αὐτοῖς τοσούτῳ φειδωλῶς.

Ὅπως δώσω τοῖς ἀναγνώσταις ἰδέαν τινὰ κατὰ προσεγγισμὸν τῶν ἐκ τῆς καλλιεργείας τῆς γῆς παραχθέντων πόρων, ἥτοι τῆς ἀποτελεσθείσης ἐκ τῆς γεωργίας προόδου, ἀρκοῦμαι νὰ παραθέσω συγκριτικὸν πῖνακα τῶν πραγματικῶν δημοσίων προσόδων τῶν ἐτῶν 1833 καὶ 1859.

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΙ ΕΠΙΘΕΩΡΗΜΕΝΟΙ

ΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΤΩΝ ΕΤΩΝ 1833 ΚΑΙ 1859

Δήλωσις τῶν ἀντικειμένων	Ἑσοδα	
	1833	1859
I. Φόροι ἄμεσοι.		
1. Ἐγγειος φόρος καὶ δικαιώματα ἐπικαρπίας ἐπὶ τῆς καλλιεργείας τῶν ἐθνικῶν γαιῶν	4,127,927	9,351,264
2. Μισθὸς ἐπὶ τῶν μαλισσῶν		66,577
3. " ἐπὶ τῶν ζώων	523,977	1,502,824
4. " ἐπὶ τῶν οἰκοδομῶν		312,772
5. Φόρος ἐπιτηδεύματος		376,150
II. Φόροι ἔμμεσοι.		
1. Τελωνιακὰ τέλη	2,043,500	4,389,633
2. Φόρος χαρτοσήμου καὶ ἐγγραφῆς		1,933,326
3. Δικαιώματα διάφορα	239,040	553,110
III. Δημόσια Καταστήματα.		
1. Ταχυδρομεῖα	9,625	292,966
2. Τηλεγραφεῖα		9,786
3. Ἐθνικὸν Τυπογραφεῖον	8,633	5,680
IV. Μισθώσεις καὶ ἐθνικαὶ γαῖαι.		
1. Μεταλλεῖα καὶ ἄλλα ὀρυκτά	5,906	428,288
Πρὸς μεταφορὰν	6,938,608	19,222,096